

Ta vare på taket ditt!

Alt du trenger å vite om taket

Innledning

Taket på huset ditt beskytter store verdier. Får du en alvorlig lekkasje kan det bety både store kostnader, forsikrings sak og ikke minst det upraktiske i å måtte reparere og erstatte deler av konstruksjonen, vegger, tak og inventar. Dette er skrekk-scenariot, og målet med dette heftet er at du som huseier ikke skal oppleve det.

«Et godt lagt tak, med kvalitetsprodukter og regelmessig oppfølging og vedlikehold gjør at du unngår både store og små lekkasjer.»

Bruk heftet til å lære mer om taket ditt, og ikke minst hvordan du skal vedlikeholde det. Er du usikker på tilstanden lærer du når det er på tide å bytte det ut, hva du kan gjøre for å forlenge levetiden og hva som skjer på en befaring eller ved bytte av tak.

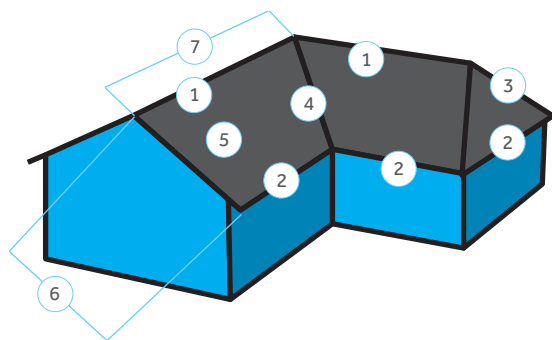

Hvilket type tak har jeg?

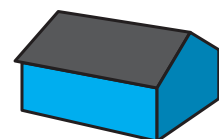
Det finnes et stort utvalg av ulike materialer som ligger på tak rundt om i landet. I tillegg finnes det flere utforminger av tak som gjerne gir noen føringer på valg av materialer og tilbehør. Her tar vi en rask gjennomgang av de mest vanlige materialene og hvordan de fungerer, samt gir en oversikt over de ulike utformingene. Dette gir også et godt grunnlag hvis du skal velge nytt tak til huset ditt.

Et skrått tak defineres som et tak med over 6 graders fallvinkel. Er det mindre fallvinkel defineres det som flatt tak. Hvilken fallvinkel taket ditt har kan gi føringer på hvilken type tekking du kan velge på taket ditt.

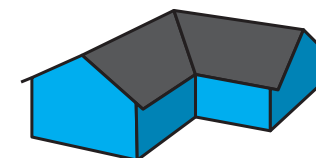

1. Møne	5. Takflate
2. Raft	6. Taklengde
3. Valm	7. Takbredde
4. Vinkelrenne	

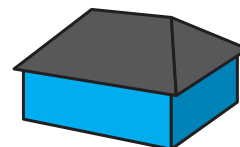
Dette er en oversikt over de mest vanlige typer takformer som brukes. Det finnes selvsagt variasjoner av dette. Har du et flatt tak, under 6 graders vinkel, finner du mer informasjon om det på våre nettsider.

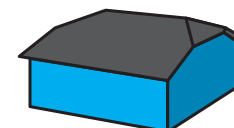
Salttak

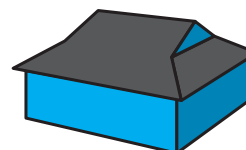
Vinkeltak

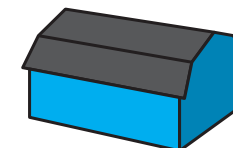
Valmtak

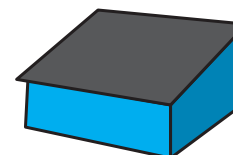
Halvvalm

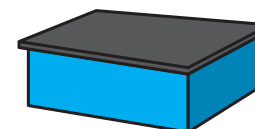
Nedsenket valm

Mansardtak

pulttak

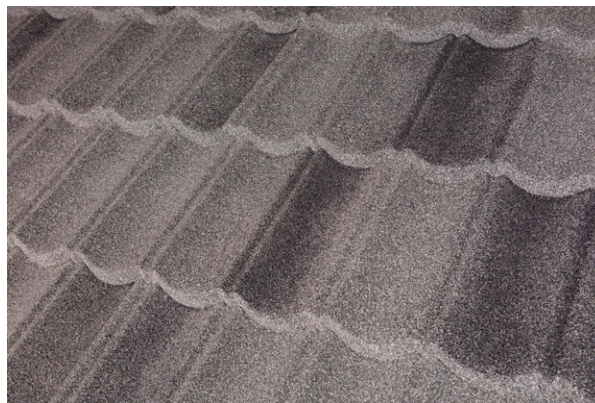
Flatt tak

En oversikt over de ulike typer tekkingene som brukes i Norge:

Takshingel

Takshingel er et solid, skiferbestrødd takbelegg som kommer i ulike mønstre. I Norge har vi lang tradisjon for å bruke shingel på tak, og slike produkter har lang levetid om det er lagt riktig og blir vedlikeholdt. Shingel brukes på både hus og hytter, og er du nevenyttig kan du legge det selv. Takshingel kan som regel legges rett på tretak, eller på gammelt underlag av takbelegg. Det er viktig at den nye shingelen har samme byggehøyde som den gamle.

Decra og Quadro takpanner

Decra- og Quadro-tak har den ideelle kombinasjonen av god holdbarhet og elegant design. Takpannene er konstruert for å tåle mange slags påkjenninger i minst 30 år og er både uknuselige og orkansikre. Dette gir en stor trygghet i en tid der ekstremvær med mye vann, snø og vind blir mer og mer vanlig. Slike takpanner veier kun 6,7 kg per kvadratmeter, det vil si en sjettedel av vanlig takstein. Dette setter lave krav til takkonstruksjonens bæreevne, og gjør monteringen rask og enkel – også for de som ikke er profesjonelle. Takpannene legges på lekter, gjerne direkte på gammelt undertak som for eksempel shingel. Quadro og Decra kan legges på tak med fallvinkel ned til 10 grader.

Asfalt takbelegg

Asfalt takbelegg er et produkt som kommer på rull og består av polyesterfilt dekket med asfalt på begge sider. Oversiden er bestrødd med knust skifer for å unngå at belegget brytes ned av sollys. Slike produkter kan brukes på både kompakte flate tak og ventilerte skrå tak. En slik løsning har lang tradisjon i Norge, og er et veldig holdbart alternativ. Asfalt takbelegg finnes i alt fra to-lags sveisede løsninger for lang levetid på flate tak, til enklere selvbyggerløsninger som Icopal TopSafe med selvklebende skjøter, for takfall helt ned til 3°.

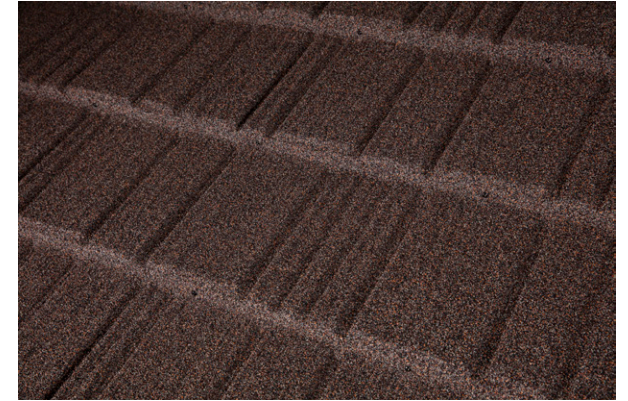
Betong

Takstein i betong ligner både i form og farge på tegltakstein, og med en levetid på 50 år pluss, holder den også nesten like lenge. Takstein i betong støpes og finnes i en rekke farger og varianter. Materialet er naturlig, sterkt, lett håndterlig og enkelt å legge. Det er flere profiler og farger å velge mellom blant våre Zanda-produkter.

Torv

I Norge har vi lange tradisjoner med torv på taket, og i dag er det spesielt populært på fjellhytter. Foruten om at et grønt tak er estetisk flott å se på, er det også rimelig å anlegge. Torvtak har en isolasjonseffekt om vinteren og gir svalt innklima om sommeren. Men skal taket holde seg grønt og fint år etter år, krever det litt stell og vedlikehold med gjødsling, kalking og klipping. Husk et godt underlag til torvlaget.

Takplater i stål eller aluminium

Takplater i stål og aluminium er et rimelig alternativ til taket, og finnes i mange ulike varianter. For eksempel er både våre Decra- og Quadro-takpanner laget av stål. Det finnes også enklere stålplater som trapesplater og sinusplater som ofte brukes på uthus, redskapshus, garasjer og også som fasade på næringsbygg, låver og fjøs. Stålplater er værbestandige mot regn, is og snø, og er også raske og enkle å legge. Av vedlikehold krever stålplater lite. I tillegg er rene stålplater uten et lag av granulat et dødt materiale som vil forhindre at det vil gro mose på taket.

Tegl

Teglstein er et naturlig og keramisk materiale som har blitt brukt til husbygging i flere tusen år. Taksteinen er laget av leire som brennes i spesielle ovner på høy temperatur. Fremstillingsprosessen er svært miljøvennlig med lite forurensning og minimal CO₂-belastning. Teglstein finnes i flere farger og profiler, er svært slitesterkt og har en levetid på over 75 år.

Skifer

Skifertak har lange tradisjoner og ble mye brukt på 1800-tallet og ut over 1950-tallet. Skiferstein kan vare i over 100 år, men etter 50 år må gjerne undertaket legges om. Siden steinene veier mye, ca. 50 til 200 kg per kvadratmeter, må huset også ha en konstruksjon som kan bære et slikt tak. Et skifertak er nokså kostbart å både kjøpe og å få lagt, men til gjengjeld krever det lite ettersyn.

Tre

På tretak benyttes som oftest lerk og impregnert furu, og det veier lite sammenlignet med vanlig takstein. Tretak har en levetid på rundt 50 år, men det kommer an på undertaket. Dersom taket er impregnert kan det også stå i 75 år. Trebordene kan settes inn med tretjære, vedlikeholdsolje og oljebeis for å beskytte mot soltørking og oppsprekking. I tillegg kreves et jevnt vedlikehold med inspeksjoner, reparering av skader og råtnende deler.

Underlagsbelegg/undertak og takrenner

Nesten enda viktigere enn hva som ligger øverst på taket er underlagsbelegget eller undertaket. Dette er en duk eller et lag som ligger under hovedtekkingen, og som har i oppgave å avlede vann som kommer gjennom primærtekkning og hindre at fuktighet trenger inn i takkonstruksjonen.

For å finne riktig underlagsbelegg ser man på kombinasjonen tekkning, takvinkel, hvor huset eller hytten er lokalisert og hvilken konstruksjon taket har. Hvis du er usikker får du hjelp av en håndverker eller en dyktig byggevarebutikk.

Takrenner og tilbehør

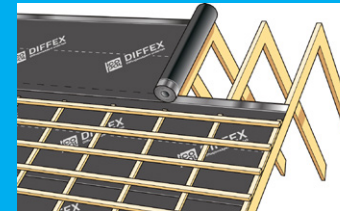
Ett tak er ikke komplett uten beslag, de viktige overgangene, ventilasjonshetter, takrenner, snøfangere også videre. Det er detaljene som avgjør hvor god kvaliteten på det totale taket blir. Velg tilbehør som matcher taksteinen eller takplatene.

De mest vanlige måtene et tak er konstruert på er:

Fast luftet taktro

– En konstruksjon av taket som betegnes som fast luftet taktro er bygd opp av heldekkende rupanel, OBS-plater eller finerplater, samt et underlagsbelegg på taktroen. Denne typen løsning er diffusjonstett og må være luftet under taktroen med en vindsperre over isolasjonen.

Rett på sperrer

– Undertak som legges rett på et isolert sperretak, kalles en forenklet løsning og krever et diffusjonsåpent undertak, som vil fungere både som et undertak og vindsperre i ett.

Taktro rett på sperrer

– I noen tilfeller kan man velge å legge et diffusjonsåpent undertak på en fast taktro. Dette er en løsning som ofte velges ved rehabilitering der skråtaket blir etterisolert. Snakk med fagfolk i ditt område om du velger denne løsningen.

NÅR BØR TAKET BYTTES?

Eier du et hus eller en hytte med et eldre tak kan det være vanskelig å vite når du eventuelt må bytte det ut. Vi nordmenn er glade i å pusse opp boligene våre, men mange glemmer taket. Det er viktig å følge med på at taket ikke har skader i shingelen, skadet takstein eller takplater, at beslag rundt piper og vinkler er tette og ikke minst at undertaket gjør jobben under det som ligger synlig.

Det er flere faktorer som spiller inn på når taket bør byttes. Her gir vi deg noen typiske tegn, men vi anbefaler også å få en faglig vurdering før du eventuelt setter i gang.

Tegn på at taket ditt bør byttes

1. Hvor gammelt er taket?

Nærmer taket seg 30 år er det ofte nødvendig å ta en vurdering på tilstanden. Som regel vil takstein og shingel fortsatt være i god stand, men det må også gjøres en vurdering på om undertaket må skiftes. Her er det særlig viktig å sjekke taktro og undertak fra innsiden for fuktinntrenging.

2. Hva ligger på taket?

Det finnes en rekke forskjellige typer tak, og ulike måter å se om det bør byttes eller ikke. Har du takshingel som har løsnet på nedre leppekant eller mistet mye av granulatet (de små steinene som dekker shingelen), er dette tydelige tegn på at taket bør byttes. Om du har betong- eller tegltakstein er de klare for utskifting om du har mange skader på stein, den er misfarget og om undertak og detaljer er slitte. Har du stålplater som for eksempel Decra, er det først og fremst tilstanden på platene og ikke minst undertaket som avgjør om du burde bytte. Noen typer ståltak mister etter hvert lakken og ser stygge ut. Det kan også oppstå skader på taket på grunn av vær og vind, eller trær som står inntil huset.

3. Har du fuktskader inne?

Dette er en åpenbar grunn til å bytte ut taket, men like mye et viktig punkt å merke seg. Ser du antydning til fuktskader inne under taket, og i verste fall råte og fukt som har vært tilstede en stund, er taket ofte synderen. Slike skader kan i noen tilfeller føre til store følgeskader og bør utbedres så raskt som mulig. Det mange ikke vet er at fuktskader, som følge av manglende vedlikehold av taket, ikke dekkes av forsikringer.

4. Pusset opp og malt huset utvendig?

Dette punktet er ofte aktuelt dersom du har overtatt et eldre hus eller driver med oppussing. Mange velger å bytte tak etter å ha endret farge på huset, skiftet ut vinduer eller gjort andre fasadeendringer. Et skrått tak er veldig synlig og har mye å si for hvordan huset ser ut. Et nytt, moderne tak kan derfor øke verdien på boligen, både på grunn av utseende og ikke minst fordi eventuell ny eier slipper å tenke på utskifting de nærmeste tiårene.

TROR DU TAKET DITT BURDE BYTTES?

Ser du tegn til at taket begynner å bli slitent, eller du rett og slett har lekkasjer anbefaler vi å ta kontakt med en erfaren håndverker som kan ta en befaring og vurdere taket ditt. Da vil du også få et tilbud på nytt tak, og kan vurdere kostnader og tidslinje.

Besøk oss på www.bmigroup.com/no

for å be om en gratis befaring fra en av våre Takpartnere.

Hva skjer på en gratis takbefaring?

Via våre Takpartnere tilbyr vi gratis takbefaring om du har planer om å bytte taket ditt. Men hva skjer egentlig når de kommer på døra?

Hvis du har kommet så langt at du har bedt om en befaring av taket ditt, antar vi at du har en formening om tilstanden. Eller kanskje er du usikker og vil ha en faglig vurdering? Mange ønsker å bytte tak fordi de har endret på resten av fasaden og vil at det skal matche. Uansett er det viktig for en håndverker å faktisk se taket før de kan gi deg tilbud på bytte av tak. Kanskje er det bare undertak og takstein eller takplater som må skiftes, eller kanskje må konstruksjonen også oppgraderes eller delvis byttes ut.

Harry Johansen i Tak og Fasade i Råde, Østfold har det travelt tidlig på våren med takbefaringer.

– Tidlig i mars og inn mot april har snøen begynt å smelte og folk begynner å tenke på vedlikeholdet av huset. Vi gjør mange takbefaringer og har mer enn en gang opplevd at huseier er sjokkert over hvor dårlig forfatning taket faktisk er i når vi har inspisert det, sier Harry.

Når BMI Norge har mottatt kontaktinformasjonen vil en av våre Takpartnere følge deg opp med en telefon eller e-post for å avtale tid. Når håndverkeren kommer til huset eller hytten din, vil de inspisere taket på en slik måte at de får et inntrykk av tilstanden:

- De måler selvsagt størrelsen for å kunne beregne hvor mye de trenger av materialer til det nye taket
- Gjennomføringer som piper og ventilasjon sjekkes for skader og eventuelle lekkasjer, beslag og annet tilbehør sjekkes også
- De vil løfte på takstein eller takplatene for å se hvordan undertaket og konstruksjonen ser ut
- Om taket har shingel sjekker de tilstanden på belegget
- Hvis det er mulig å komme til takkonstruksjonen innenfra sjekkes det også der for eventuelle lekkasjer eller skader

Normalt sett bruker vi ca. en halvtime på en slik inspeksjon, men er taket stort, har store skader eller problemer, kan vi også bruke opp mot en time.

– Vi tar gjerne en titt på taket ditt selv om du ikke er hjemme, også avtaler vi heller et møte etter at vi har gitt deg et tilbud. Om du er hjemme og det er tilgang til loftet, tar vi gjerne en titt der og, men vi ser også mye bare av å klatre opp på taket, sier Harry.

Velg fagfolk

Utgangspunktet for hvilke råd våre Takpartnere gir er ofte alderen på taket. Har det bikket 30 år er det ekstra viktig å sjekke tilstanden, men tak som er godt lagt og jevnlig vedlikeholdt kan gjerne vare lengre enn det.

– Alderen på taket gir oss ofte en god pekepinn på tilstanden. Men håndverket, vedlikehold og kvaliteten på produktene som er brukt, er også veldig viktig. Velg derfor fagfolk til å fikse taket, det tjener du ofte på i lengden, avslutter Harry.

Tak kan byttes hele året

Når Takpartneren har inspisert taket ditt vil de sende over et tilbud på bytte av tak. Det skal inneholde forslag til hvilken tekking som skal brukes, hvilket undertak og detaljer som beslag, snøsikring (om det er behov for det), takrenner og alle andre detaljer som utgjør taket. Hvordan du sikrer at ditt nye tak holder mål kan du lese om senere i dette heftet.

Når du aksepterer tilbudet avtaler dere en tid for når prosjektet skal gjennomføres. Avhengig av tilstanden på taket og ikke minst størrelsen, tar det gjerne et par uker å bytte et tak. Lengden på prosjektet avhenger også av været. Nytt tak kan legges hele året, men det kan ikke snø eller regne i det de tar av undertaket. Da må det være tørt slik at vann ikke trenger inn i konstruksjonen.

Har du planer om å bytte taket denne våren eller sommeren?

Gå inn på www.bmigroup.com/no for å avtale en gratis befaring.

Hva gjør jeg hvis taket mitt lekker?

Om taket lekker er gode råd dyre. Avhengig av omfanget på lekkasjen, og om den er fersk eller fått stå en stund er det om å handle raskt.

1. Om du mistenker lekkasje, eller ser det helt tydelig, er det viktig å få sjekket tilstanden på både toppen av taket og på undersiden. Prioritet nummer en er å få utbedret skaden slik at lekkasjen ikke fortsetter.
2. Få sjekket om konstruksjonen har tatt skade av lekkasjen. Er det råte i treverket må det også måtte utbedres.
3. Er det lekkasje ett sted på taket, sjekk også resten av taket. Spesielt overganger, gjennomføringer som pipe og ventilasjon og at takrenner gir fritt leide for vann som skal av taket.
4. Vi anbefaler å ta kontakt med en byggmester eller håndverker som er erfarne med tak. De kan bistå med reparasjon og eventuelt skifte av tak om skadene er så alvorlige at det er nødvendig.

Tips:

Å sjekke taket minst en gang i året gjør at du kan unngå lekkasjer og eventuelle følgeskader. Husk at lekkasjer som følge av dårlig vedlikehold ikke dekkes av forsikringen!

DETTE BØR DU TENKE PÅ NÅR DU SKAL BYTTE TAK

Det er mange valg som må tas når du har bestemt deg for å bytte tak. Vi gir deg en oversikt over de viktigste tingene du må tenke på når du skal fornye taket.

1. Hvor mye vekt tåler taket ditt?

Dette er et av de viktigste punktene som avgjør hvilken type tak du kan legge. Har du en eldre bolig som tidligere har hatt shingel på taket er det ikke sikkert konstruksjonen tåler for eksempel takstein. De aller fleste tak tåler derimot lette metall takpanner som vår Decra-takpanner. Hva som passer best er noe en fagperson kan hjelpe deg med å avgjøre.

2. Hvilket uttrykk ønsker du at huset skal ha?

Hvilken profil og farge taket har gjør noe med hele inntrykket av huset, spesielt hvis taket er skrått. Enten du velger å gå for tradisjonell takstein, stålplanner eller shingel finnes det et godt utvalg av både profiler og farger. Har du et moderne hus kan for eksempel en takplate med flat profil være riktig for deg. Bor du i et gammelt hus med klassisk profil kan kanskje rød takstein være bedre. Husk at taket skal fremheve og stå i stil med både hustypen og fargen på ytterveggene.

3. Trenger undertaket å skiftes?

Om undertaket er skadet, slitt, lekker eller er av eldre dato, må det skiftes. Dersom du først skal av med den gamle tekkingen, er det vanlig å skifte ut undertaket også. Videre finnes det ulike typer undertak, og hvilket du skal velge kommer an på hvilken tekking du velger. Dette kan de som skal legge taket hjelpe deg med. Du kan også spørre om råd hos en byggevareforretning.

Tips:

Våre erfarne Takpartnere gir følgende tips til huseiere: Vurder om du skal male utvendig fasade når taket først skal byttes. Siden det allerede står et stillas rundt huset, er det mye enklere å male for eksempel mønene og de vinduene som er høyt oppe. Kanskje blir det totaloppussing av hele fasaden til våren?

4. Hvor bor du?

Bor du langs kysten med tøft vær og mye vind, er det viktig å være sikker på at taket sitter slik at det ikke flyr av gårde ved første høststorm. Bor du derimot i innlandet i et område med mye snø, kan vekten av snøen være avgjørende for hvilket tak du velger. Uansett hvor i Norge du bor vil du være utsatt for mye ulikt vær. De siste årene har vi blant annet hatt mye skiftende vær, fra snøvær til regnvær midt på vinteren, selv i innlandsstrøk. Siden taket skal beskytte hele huset, er det derfor viktig at du velger en løsning som er dimensjonert for både huset og området du bor i.

5. Har du husket de små men viktige detaljene?

Skal man først bytte taket er det viktig å ikke glemme detaljene som kan utgjøre prikken over i-en. Takrenner finnes for eksempel i en rekke ulike farger som kan løfte uttrykket på huset enda et hakk. Tør du å velge noe annet enn de tradisjonelle sorte? I tillegg gjør det seg ekstra godt dersom du velger beslag og pipehatt som matcher.

HVORDAN SIKRER JEG AT TAKET HOLDER MÅL

Når du skal skifte tak på huset eller hytta er det viktig å ha oversikt over alle detaljer som vil påvirke takets kvalitet. Det er viktig å være oppmerksom på detaljene. Et tak er nemlig mye mer enn bare takstein eller takplater. Det som ligger under taket, riktig ventilasjon og sikring er minst like viktig. Det sikrer et tett tak som holder i mange tiår.

Når du henter inn tilbud på takomlegging fra håndverkere kan det være store variasjoner i innholdet og prisen. Hvordan skal du føle deg trygg på at du velger det rette tilbudet?

På de neste sidene finner du en liste over hva du bør ha oversikt over for å sikre et trygt og holdbart tak.

Undertak

Et godt tak begynner med riktig undertak. De mest moderne diffusjonsåpne undertakene slipper ut fukt innenfra samtidig som de er tette mot fukt utenfra. Ellers skal du velge et asfalt underlagsbelegg som er mer robust og tåler et tøffere klima og har lengre levetid. Hva slags undertak du bør ha avhenger av takkonstruksjon og byggemetode.

Stigetrinn og feieplata

Må monteres dersom pipe skal feies fra taket. Stigetrinn skal festes i topp til godkjent innfestningspakke og stigesikring skal benyttes ved takfot. Er pipen høyere enn 1,2 meter over taket på den laveste siden kreves det at et feieplata eller en feieplattform monteres. Dette skal gjøre jobben sikrere og enklere for feieren.

Takstein, takpanner og spesialdeler

Sjekk at de du får tilbud fra har inkludert detaljer som spesialdeler/løsning til møne, gavl og eventuelle gjennomføringer. Dette kan være for eksempel ventilasjon. Steinen eller gavlbeslag tilpasset stålpanner dekker gavlen og erstatter vindskier av tre.

Innfesting

Stadig heftigere vær i hele landet gjør at festing av takstein er viktigere enn noen gang tidligere. Du som huseier står ansvarlig for at takstein ikke faller ned fra taket og gjør skade på folk eller gjenstander. Dette gjøres ved hjelp av egnede festemidler som M-Clips til våre Zanda og Monier takstein, eventuelt skruer tilpasset den aktuelle steinen. Takpanner i stål, for eksempel Decra, skrues eller spikres fast i lektene med skruer eller coilspiker tilpasset produktet.

Fuglelister

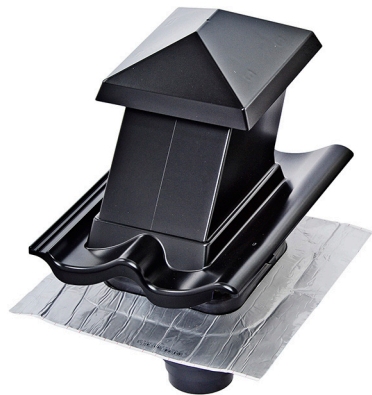
Nødvendig for å hindre at småfugl tar seg inn under taksteinen. Redebygging under taksteinen kan skade undertaket og resultere i lekkasje, samt redusere nødvendig lufting.

Snøsikring

På samme måte som med tekkingen er du som huseier ansvarlig for at ikke snø fra taket kan rase ned og skade personer eller gjenstander som befinner seg nedenfor. Velger du takstein eller takpanner med glatt eller ubehandlet overflate, krever dette et eget snøsikringsssystem som f.eks. snøfangere.

Ventilasjonskanaler

Kjøkkenvifter, baderomsvifter og ventilasjonsanlegg har gjerne utkast over tak. Til dette finnes komplette ventilasjonshetter. Det samme gjelder utlufting av kloakk.

Mønebånd

Anbefales for å hindre snø og slagregn å trenge inn i konstruksjonen. De beste mønebåndene ventilerer mønet samtidig som de holder tett.

Overganger

Overganger, som fra vegg til tak eller gjennomføringer som piper, ventilasjonshetter og lignende er ekstra sårbare for lekkasjer. Det er derfor viktig å sikre god tetting rundt disse. Dette kan gjøres med et tettebånd eller beslag, eller en kombinasjon av disse. Det finnes ulike løsninger avhengig av hvilket takprodukt du velger.

Det er mange detaljer som skal på plass med et nytt tak.

En dyktig håndverker har kunnskap om hva som kreves og inkluderer de aktuelle detaljene i sitt tilbud.

FEM GODE RÅD TIL NYE TAKEIERE

Ny huseier? For mange som flytter inn i rekkehus, enebolig eller tomannsbolig er vedlikehold av tak helt nytt. Her kan du ta med deg fem gode råd på veien.

Er du nybakt huseier? I 2017 ble det bygget over 32 000 nye boliger i Norge, i 2018 rett i underkant av 30 000. Mange av de som flytter inn i rekkehus, enebolig eller tomannsbolig har liten eller ingen erfaring med vedlikehold av hus, hvor vedlikehold av taket gjerne er helt nytt for mange. Taket skal beskytte huset i mange år fremover, og mot stadig tøffere værforhold. Her kan du ta med deg fem gode råd på veien.

VALG AV TAK OG GARANTI

1. Valgmuligheter

Det er ofte byggherre eller entreprenør som gjør valg når det gjelder tak i nybygde byggefelt eller sameier. Om du bygger frittstående hus, har mulighet for selvvalg eller skal bytte tak på et eldre hus, er det viktig å orientere seg godt om mulighetene og hva valgene innebærer. Det finnes mange ulike måter å tette et tak på. Hvor huset står (med tanke på værforhold), hvilken type hus og forventet levetid er viktige punkter å ta med i vurderingen av materialvalg.

2. Garanti

Hvis du har flyttet inn i nytt hus, har du fått informasjon om hvilken takteking som er brukt og hvem som er ansvarlig? Om du har kjøpt et brukt hus bør det finnes opplysninger om når taket er lagt, eventuelt hvem som har gjort det og hvilke materialer som er brukt. Skulle det være problemer eller skader på taket gjør slike opplysninger det enklere å finne nye materialer, eventuelt å finne frem til hvem man kan kontakte for reparasjon.

VEDLIKEHOLD OG INSPEKSJON

3. Svake punkt på taket

På ethvert tak vil det være steder som kan være ekstra utsatt for skader eller lekkasjer, som for eksempel takvinduer og overganger ved piper eller ventiler. Har du kjøpt nytt hus er det lurt å spørre byggherre eller leverandøren av huset om det er noe du bør være oppmerksom på slik at du kan følge opp. Oppdager du eventuelle skader tidlig, kan du unngå store og kostbare reparasjoner senere.

4. Løpende vedlikehold

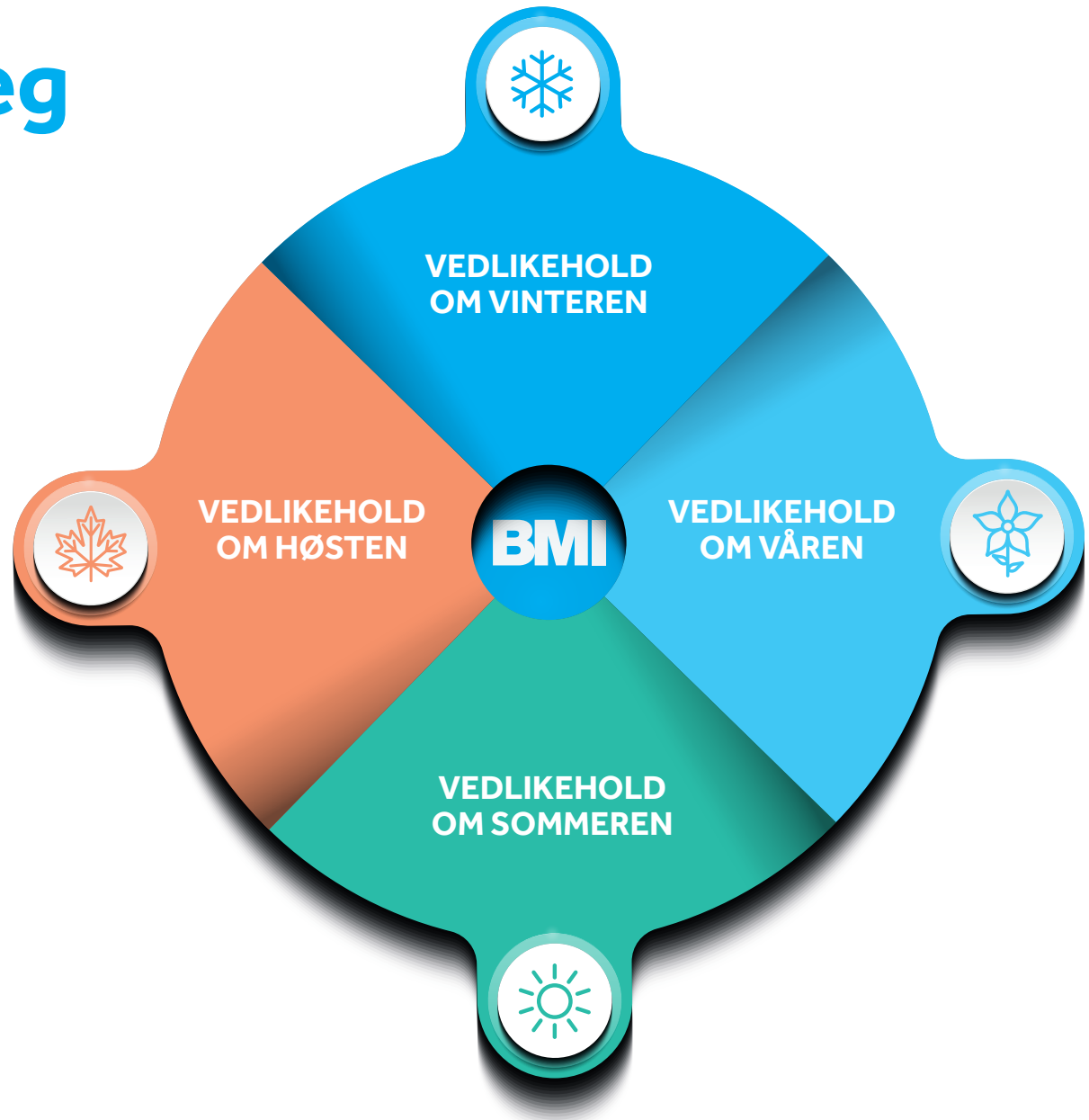
Det løpende vedlikeholdet er veldig viktig å følge opp. Lekkasjer på grunn av skader i taktekingen er ofte ikke dekket av husforsikringen, og du som huseier er selv ansvarlig for løpende vedlikehold. Som hovedregel bør du sjekke taket på høsten før vinteren kommer, og på våren når snøen har gått. Les mer om vedlikehold av taket på de neste sidene i dette heftet.

5. Få en profesjonell takinspeksjon

Avhengig av type hus og tak, og hvor huset ligger, kan det være utfordrende å sjekke hele taket som privatperson uten riktig utstyr. Har du mistanke om skader, eller kanskje skal selge huset ditt, er det en god ide å hyre inn en profesjonell håndverker til å ta en titt på taket ditt. De kan klatre på taket med sikring og inspisere nøye for å avdekke eventuelle problemer.

Hvordan vedlikeholder jeg taket mitt?

Om du har lest gjennom hele heftet så langt har vi allerede nevnt hvor viktig det er å følge med på taket sitt, og sørge for løpende vedlikehold. Her gir vi oversikt over hva du bør gjøre gjennom året.

Vinteren:

- Om det legger seg veldig mye snø på taket kan det være nødvendig å fjerne snø.
- Når du skal fjerne snø er det viktig å være sikker når du ferdes på taket. Ha godt skotøy på, og pass på hvor du trår.
- Snøen fjernes slik at det er minst 15-20 cm snø igjen på taket. Ikke fjern snøen helt ned til tekkingen. Da er det lett at det blir skader på taket.
- Fjern snøen jevnt på hver side av mønet slik at belastningen ikke blir skjevt fordelt. Det kan være belastende for konstruksjonen.
- Ser du skader på taket på grunn av snømengde eller annet bør dette utbedres så raskt som mulig.
- Henger det mye is ned fra taket gjennom vinteren kan det tyde på at isolasjonen eller utluftingen i taket er for dårlig. Ta kontakt med profesjonelle for å få en vurdering av taket.

Sommer

- Gror det mose på deler av taket? Dette kan skje, spesielt på skyggefulle deler av taket. Kan det være trær som skygger for taket som kan vurderes å fjernes? Mose kan fjernes ved å først gå over med en piassavakost for å ta bort de største dottene. Mosefjernemiddel får du kjøpt hos jernvare eller byggevareforretning. Følg bruksanvisningen.
- Ikke bruk høytrykksspyler på taket. Det kan skade granulat på shingel eller takplater, og vann kan trenge inn under tekkingen.

Våren:

- Når snøen har gått er det viktig å se over taket. Enten fra bakken, eller om du på en sikker måte kan gjøre det ved å gå opp på taket. Det er også mulig å be om profesjonell hjelp til å sjekke taket. Snø, is og kulde kan skade både hovedtekking, takrenner, overganger og beslag.
- Er det skader på tekkingen eller i overganger kan fukt trenge inn og lekkasjer kan forårsake råte eller andre alvorlige skader om det får stå urørt
- Står det trær med grener nært huset eller hytta som kan skade taket?
- Sørg for at løv og skitt som ligger i takrenner blir rensert bort slik at eventuell snøsmelting og regn renner bort fra taket slik det er ment.
- Utbedre eventuelle skader på taket som har oppstått gjennom vinteren. Små reparasjoner som fanges opp raskt er vesentlig billigere å reparere enn konsekvensene av vann som trenger inn i bygningen

Høst

- Når høsten nærmer seg vinter er det viktig å sjekke taket igjen. Har det lagt seg mye løv i takrennene? Har det oppstått skader på taket gjennom sommeren eller ved siste høststorm? Dette bør utbedres før vinteren og snøen kommer.
- Om takstein flytter på seg, er skadet eller overganger og beslag er ødelagte er det viktig å få dette reparert før snøen kommer. Med snø på taket kan det være vanskelig å få oversikt, og det kan oppstå lekkasjer gjennom vinteren.

Tenk sikkerhet

Når du er oppe på taket må du passe på hvor du trækker hvis du har takpanner i stål. Trå i bølgedalen og på punktet hvor pannen har kontakt med lekten under. Bruk fottøy med stive gummisåler og vær nøye med sikring. Et fall fra taket kan være på flere meter. Bruk derfor en solid stige, stillas eller kran for å komme deg opp.

Tips:

Om du har Decra på taket og vært uheldig og fått en skade i platens overflate, kan det enkelt fikses med et eget reparasjonssett som du får bestilt hos byggevareforhandleren. Det er også enkelt å få skiftet ut en plate siden de er festet med skruer eller coilsspiker som kan skrues ut.

MYE SNØ OG ISTAPPER PÅ TAKET

– hva gjør jeg?

Store mengder snø på taket kan være en stor belastning for konstruksjonen. Når bør du måke taket? Og hvorfor danner det seg is? Vi gir deg gode råd.

Store mengder snø på taket kan skade huset eller hytten din. Blir mengden for stor er det til og med en fare for at bygget kan kollapse. Hus og hytter er dimensjonert for en viss belastning av snø på taket. Hvor mye det er kan byggeåret gi deg en viss pekepinn på. Ellers kan du finne beregningsgrunnlaget for snølast i dokumentasjonen av huset ditt.

En oversikt over når huset ditt er bygd gir deg et konservativt anslag på når du bør måke taket:

- Er huset eller hytten din bygget mellom 1949 og 1969, eller mellom 1970 og 1979 kan du gå ut fra at snølasten for takkonstruksjonen er opp til 150kg per kvadratmeter.
- Hvis huset ditt er bygd etter 1979 kan du normalt anta at kritisk snølast på taket er mellom 150 og 350kg per kvadratmeter

Må mens snøen er lett

Men hva betyr det egentlig at taket kan tåle ca. 150kg per kvadratmeter? Det finnes måter å regne dette ut på, blant annet ved å ta ut en snøsøyle med et rør, veie det, og dermed regne seg til vekten per kvadratmeter. Generelt sett tilsvarer ca. 80 centimeter gammel snø, eller 60 centimeter våt snø ca. 250kg per kvadratmeter. 350kg per kvadratmeter tilsvarer ca. 120 centimeter gammel snø, eller 90 centimeter våt snø.

- Oppdager du endringer i bygget, som at dører og vinduer er tregere å åpne/ lukke, skeivheter eller nedsenkning av taket eller lignende, er dette veldig klare tegn på at taket bør avlastes.
- Er det ventet værromslag til mildere eller våtere vær er det lurt å være obs. Snøen blir tyngre når den blir gammel og våt.

Hvordan fjerner jeg snø?

Første regel hvis du skal fjerne snø fra taket er at du sikrer deg selv. Ikke ta sjanser, bruk godt fottøy og vurder om konstruksjonen bør forsterkes før du går opp på taket. Her kommer en sjekklister for fornuftig snømåking av taket:

- Hvor havner snøen du måker av taket? Tilstøtende tak eller andre konstruksjoner tåler kanskje ikke belastningen. Pass også på at noen ikke oppholder seg under taket mens du måker.
- Måk jevnt av taket. Skjevfordeling og plutselig endring i ballast kan føre til ustabilitet og at konstruksjonen gir etter.
- Ikke fjern snøen helt ned til taktekkingen. La det være igjen ca 15-20 cm snø på taket. Det sikrer at du ikke skader taket med snøskuffen eller spade.

Hva med is som henger fra taket?

Når temperaturen er svingende og det smelter kan det være naturlig at det henger istapper fra taket. Men, om du ser at det i en periode med jevnt kaldt vær smelter mye helt inn mot taket, og at det danner seg istapper fra taket, bør du vurdere tiltak. Istapper fra taket kan bety:

- At huset eller hytta er dårlig isolert opp mot taket. Om dette er tilfellet forsvinner all varme ut fra konstruksjonen og bidrar til å smelte snø fra undersiden.
- Det er dårlig lufting i taket. Luftingen på undersiden av taktekkingen sørger for at varm luft innenfra kjøles ned slik at varmen ikke smelter snø som ligger på taket og danner islag på taktekkingen og istapper ved takutstikket.

Har du problemer med is fra taket anbefaler vi å ta kontakt med fagfolk som kan hjelpe deg å vurdere hvilke tiltak som kan være aktuelle.

**Har den siste vinteren vært hard
for taket ditt?**

Bestill en gratis takbefaring her.

Hva skjer når taket skal byttes?

Når avgjørelsen er tatt og prosjekt bytte tak skal settes i gang er det greit å vite litt om hva som skjer.

1. Om du har hatt en befaring fra en av våre Takpartnere eller en annen håndverker skal du ha fått et detaljert tilbud. Her skal både type tak, undertak og andre detaljer være definert. Du må godkjenne tilbudet, og dere avtaler når arbeidet skal gjøres.
2. Når tiden er kommet for at prosjektet skal starte vil håndverkerne sette opp stillas rundt huset ditt. Dette sikrer dem enkel tilgang, og er også en sikkerhet for dem. Tilrettelegg gjerne så godt som mulig på tomten din slik at det er enkelt å komme til for levering av produkter og stillas.
3. Når håndverkerne er klare til å starte vil de først fjerne det gamle taket. Dette er litt avhengig av været, da konstruksjonen ikke kan stå uten undertak hvis det regner eller snør. Du bør kreve god dialog rundt slike forsinkelser, om det er aktuelt.
4. Normalt sett tar et slikt takbytte ca. to uker fra start til slutt. Dette avhenger av vær, se forrige punkt, og selvsagt størrelsen på taket ditt. Også eventuelle reparasjoner av konstruksjonen kan innvirke på dette tidsperspektivet. Hvor lang tid jobben skal ta er gjerne skissert på forhånd.
5. Taket er ikke ferdig før alle gjennomføringer, beslag, takrenner og andre detaljer er ferdige. Når håndverkeren overleverer taket skal alle slike småting være på plass.
6. Ved overlevering av taket tar dere en gjennomgang med byggmester eller håndverker for å sjekke at alt er som avtalt.

10 gode råd ved valg av byggmester

Når du skal velge en byggmester eller håndverker for å få utbedret taket er det viktig at du sjekker dem grundig slik at du vet at de kan levere kvalitet. Her gir vi deg 10 gode råd om hva som burde være på plass før du gir selskapet oppdraget.

Å skifte tak er en stor investering for veldig mange. Når du endelig skal gjøre det er det viktig at du får et tak som har høy kvalitet og beskytter hjemmet ditt i mange tiår fremover. Å velge en seriøs håndverker eller Byggmester-bedrift er vårt første råd. Gjerne også noen som har erfaring med å legge nye tak. Her er 10 punkter som sikrer at håndverker eller selskapet du velger er seriøse.

1. Sjekk at bedriften har riktig kompetanse

En måte å sjekke om håndverkeren eller de som skal gi deg tilbud på nytt tak har riktig kompetanse er å sjekke via bransjeforeninger eller andre kilder om de har den kompetansen de sier de har. En Mesterbedrift skal være registrert på Mesterbrev.no og selskapet skal være registrert på DIBK.no under sentral godkjenning om de er godkjent for det.

2. Sjekk referanser

Bruk nettsøk og få bedriften selv til å oppgi referanser. En dyktig bedrift har dette, og er ikke redd for å oppgi slike referanser.

3. Sjekk at bedriften er solid

En legitim bedrift er registrert og har et organisasjonsnummer i Brønnøysund-registeret. Du burde også sjekke at selskapet har et telefonnummer og en adresse som du kan nå dem på. For å kunne sikre så godt som mulig at du får tak i bedriften i fremtiden (ved for eksempel reklamasjoner eller andre utbedringer) kan det også lønne seg å sjekke den økonomiske situasjonen. Det kan også gi en pekepinn på hvor seriøse og ryddige de er.

4. Beskriv prosjektet skriftlig – be om befaring

For at det ikke skal være noen misforståelser anbefaler vi å beskrive prosjektet skriftlig. Be gjerne også om en befaring, slik at bedriften kan se omfanget og eventuelt avdekke ytterlige utbedringer fra det du i utgangspunktet vil ha gjort. Dette vil gi grunnlaget for et pristilbud.

5. Be om skriftlig tilbud

Når arbeidsomfanget er definert (så langt det lar seg gjøre) anbefaler vi at du får et skriftlig pristilbud. Dette bør minimum inneholde pris, oppdragsbeskrivelse (hva skal gjøres), tidsramme og hvilke produkter som skal brukes til å utføre oppdraget. Tilbudet bør også inneholde beskrivelse av kompetansen i bedriften som skal utføre oppdraget.

6. Skriv en standardkontrakt

Når du er enig med bedriften, og før arbeidet starter, er det viktig å inngå en skriftlig avtale eller standardkontrakt. En god kontrakt gjør at du kan unngå tvister i etterkant, og oppdraget er godt definert begge veier. Det er utarbeidet flere standardkontrakter som er godkjent av forbrukermyndighetene. Sjekk for eksempel Husbankens nettsider.

7. Avtal eventuelt tilleggsarbeid skriftlig

Et stort prosjekt som skifte av tak kan føre til at uventede ting dukker opp. Om det er behov for tilleggsarbeid eller endringer ut fra den opprinnelige avtalen må dette også avtales skriftlig. Inkluder hva ekstraoppgaven består av, merpris, tidsbruk osv.

8. Avslutt oppdraget formelt

Når taket er ferdig lagt anbefaler vi å ha en befaring sammen med selskapet som har utført oppdraget. Er det eventuelle feil eller mangler som må utbedres gjøres dette i henhold til en frist dere setter, og før endelig sluttoppgjør. Om du velger å holde tilbake et beløp for feil eller mangler som ikke er utbedret, skal beløpet stå i forhold til verdien på disse.

9. Tenk gjennom konsekvensene av egeninnsats, materialer og utstyr du leverer selv

Hvis du inngår en avtale med en byggmester som skal skifte taket for deg er det lett å tenke at man kan spare penger på å gjøre deler av jobben selv, eller handle inn materialer selv. Tenk nøye gjennom dette. En slik fordeling kan forkludre ansvarsforholdet i et slikt oppdrag. Leverer en byggmester alt selv, har du også en veldig klar ansvarshaver hvis det skulle være en reklamasjon eller skade.

10. Få dokumentasjon på arbeidet ved overlevering

Dokumentasjon på hva som er gjort og hvilke produkter som ligger på taket ditt er nødvendig for at du skal kunne følge opp med riktig vedlikehold. En slik dokumentasjon er også veldig nyttig å ha om du i fremtiden selger huset. Både for verdifastsetting før salg, og som veldig nyttig informasjon til ny eier.

GRATIS TAKBEFARING

Planlegger du å skifte taket?

Vi har mulighet til å gi gratis befaring om du har konkrete planer.

Kontakt oss for gratis befaring

www.bmigroup.com/no